

NACRT ZAKONA O BESPLATNOJ PRAVNOJ POMOĆI OGRANIČAVA PRAVO NA PRISTUP PRAVDI

Komitet pravnika za ljudska prava – YUCOM i dolepotpisane organizacije civilnog društva izražavaju zabrinutost zbog rešenja koja se nalaze u Nacrtu Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, a koja direktno mogu uticati na pravo na delotvoran i jednak pristup pravdi svim licima kojima je ova vrsta pomoći potrebna.

Budući da se na donošenje Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći čeka već više od 12 godina, za koje vreme su pravnici i advokati angažovani u organizacijama civilnog društva pružali besplatnu pravnu pomoć a pojedini među njima učestvovali i u radnoj grupi koja je izradila nacrt 2015. godine, rešenja iz aktuelnog nacrtu značajno odstupaju od rešenja koja su, shodno svom dugogodišnjem iskustvu, predložili dosadašnji pružaoci besplatne pravne pomoći.

Uprkos tome što je Ministarstvo pravde prilikom objavljivanja poslednjeg Nacrta Zakona objavilo da je izvršilo korekcije teksta i izmenilo ga u skladu sa primedbama koje su dostavljene, najvažnije primedbe koje su Komitet pravnika za ljudska prava – YUCOM i druge, dolepotpisane organizacije, iznele kao višedecenijski pružaoci besplatne pravne pomoći, ipak nisu uvažene.

Ovo se pre svega odnosi na ograničene mogućnosti pružanja pravne pomoći od strane pravnika i advokata angažovanih u udruženjima građana koja su ovu delatnost obavljala u nedostatku adekvatnog zakona poslednjih 20 godina. Nacrt zakona ograničava udruženja građana na pružanje besplatne pravne pomoći samo na osnovu odredbi Zakona o azilu i Zakona o zabrani diskriminacije, pritom zanemarujući i druge zakone, kao što je Zakon o javnom informisanju i medijima, koji takođe daje ovu mogućnost udruženjima građana.

Nacrt zakona uvodi konfuziju u već postojeća zakonska rešenja vrlo nejasnom odredbom da u ime udruženja kojima zakon daje odobrenje da pružaju besplatnu pravnu pomoć, tu pomoć pružaju advokati. Podsećamo da je Zakonom o parničnom postupku propisano da punomoćnik stranke može biti advokat, srodnik ili supružnik, predstavnik službe besplatne pravne pomoći u jedinici lokalne samouprave, pravnik sa položenim pravosudnim ispitom kada zastupa pravno lice u kome je zaposlen i predstavnik sindikata. Pri tome, najmanji broj usluga besplatne pravne pomoći su usluge zastupanja na sudu ili pred državnim organima, a najveći broj čine besplatni pravni saveti i sačinjavanje podnesaka.

Da li je Srbija toliko bogata država da može da priušti da advokati pružaju sve vrste besplatne pravne pomoći – od davanja pravnih saveta do zastupanja i da li će advokati moći da odgovore na sve potrebe tražilaca besplatne pravne pomoći? Umesto da država podeli odgovornost za pružanje besplatne pravne pomoći na sve zainteresovane pružaoce kako bi se međusobno pomagali u najboljem interesu građanki i građana Srbije, Ministarstvo pravde predstavlja nacrt Zakona koji neće biti ekonomski održiv ukoliko bude usvojen.

Nacrt zakona pravi direktnu diskriminaciju konkretnih pružalaca usluga – pravnika, u odnosu na mesto na kome su zaposleni ili angažovani. Nejasno je zbog čega je pravniku, zaposlenom u jedinici lokalne samouprave dozvoljeno ne samo da pruža besplatnu pravnu pomoć, već i da donosi Rešenje kojim odobrava nekom licu pravo na besplatnu pravnu pomoć, a to isto

nije dozvoljeno pravniku zaposlenom u centru za socijalni rad, sudu, tužilaštvu ili u udruženju građana?

Na ovaj način oštećeni su pre svega građani kojima je pravna pomoć neophodna, budući da sam Nacrt zakona izuzetno usko postavlja imovinski cenzus sa ostvarivanje prava na besplatnu pravnu pomoć izjednačavajući ga sa cenzusom za socijalnu pomoć i pravo na dečiji dodatak, pa bi svi oni koji ne spadaju u ovu kategoriju, ili neku od kategorija posebno nabrojnih zakonom, biti uskraćeni za ovu vrstu pomoći.

Nedopustivo je da jedan zakon čija je svrha da omogući delotvoran i jednak pristup pravdi najugroženijim grupama građana, poput Zakona o besplatnoj pravnoj pomoći, umesto da garantuje prava građanima, ova prava ograničava derogirajući postojeća zakonska rešenja i priznajući pravo na besplatnu pravnu pomoć vrlo ograničenom krugu lica, a pritom uskraćuje mogućnost da ovu pomoć pružaju pravnici u svim organizacijama civilnog društva koji to rade već dugi niz godina.

Komitet pravnika za ljudska prava - YUCOM i dolepotpisane organizacije civilnog društva za zaštitu ljudskih prava ovim obraćanjem ne traže finansiranje besplatne pravne pomoći iz budžeta, već omogućavanje organizacijama civilnog društva da nastave pružanje besplatne pravne pomoći širokom krugu građana kojima je ovaj vid pomoći neophodan radi zaštite i ostvarivanja prava garantovanih ne samo ustavom već i mnogobrojnim međunarodnim dokumentima, a pre svega prava na pristup pravdi.

Saopštenje potpisuju:

Komitet pravnika za ljudska prava – YUCOM

Građanske inicijative

Beogradski centar za ljudska prava

Centar za praktičnu politiku

Helsinški odbor za ljudska prava

Centar za prava deteta

Međunarodna mreža pomoći – IAN

Mreza odbora za ljudska prava u Srbiji CHRIS koju cine:

- Odbor za ljudska prava Negotin
- Odbor za ljudska prava Valjevo
- Odbor za ljudska prava Bujanovac
- Gradjanski Forum Novi Pazar
- Odbor za ljudska prava Nis

Praxis

Urban-In

Udruženje gradjanki FemPlatz

Atina

A 11 - Inicijativa za ekonomska i socijalna prava

Sandžački odbor za zaštitu ljudskih prava i sloboda

Dijalog.net

Asocijacija DUGA

CRTA

Centar za evropske politike – CEP

Nezavisno društvo novinara Vojvodine - NDNV

Centar za podršku ženama-Mreza Sos Vojvodina

Zapadnobalkanski institut

Inicijativa za razvoj i saradnju

Gayten-LGBT

Odbor za ljudska prava Vranje – SOS Telefon Vranje
Udruženje žena Peščanik
Centar za ljudska prava-Nis
Odbor za ljudska prava Leskovac